

LUMIJOEN ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMIEN MUUTOS OPPILASHUOLTOA JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMISTÄ KOSKEVA LUKU 4.4

4.4.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Koska Lumijoella on vain yksi yhtenäinen peruskoulu ja kunta- ja koulukohtainen opetussuunnitelma ovat sama asia, myös opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta ja koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma yhdistetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppilashuolto kuuluu kaikille koulun henkilöstöryhmille. Oppilashuolto on yhteisöllistä toimintaa ja osallisuuden vahvistamista. Oppilashuoltotyön ensisijainen tehtävä on edistää oppilaan tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä varmistaa kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus sekä tunnistaa oppimisvaikeuksia ja muita ongelmia sekä puuttua niihin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Oppilashuollossa pyritään oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Oppilashuollon tehtävänä on tukea oppilasta ja puuttua hyvinvoinnissa tapahtuneisiin muutoksiin yhteistyössä huoltajien kanssa. Koulun tehtävänä on tukea kotien kasvatustyötä. Yhteistyön sujuvuus edellyttää aktiivisuutta, avoimuutta ja sitoutumista. Kodin ja koulun yhteistyön tulee perustua keskinäiseen luottamukseen ja kunnioitukseen.

Oppilashuollon palvelut järjestetään Lumijoella sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen poikkihallinnollisena yhteistyönä. Opetustoimi vastaa opetusjärjestelyihin liittyvästä kolmiportaisesta tuesta, ohjauksesta ja kuraattoripalveluista. Sosiaali- ja terveystoimi vastaasosiaali- ja lastensuojelutyöstä, psyykkisen hyvinvoinnin palveluista, kouluterveydenhuollosta sekä tarvittavien koulupsykologipalveluiden järjestämisestä. Paikalliseen tukiverkoston kuuluvat myös seurakunta ja sosiaalitoimen kotipalvelu.

4.4.2 Lumijoen peruskoulun oppilashuoltosuunnitelma

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Koulun oppilashuollon kokonaistarvetta arvioidaan sen mukaan, kun on käytettävissä hyvinvointitietoa ja arviointitulosten perusteella päätetään käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista. Suunnitelmassa oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat olleet suunnitelmaa valmisteltaessa:

a) Kouluterveydenhoitajalla on vastaanotto koululla neljänä päivänä viikossa. Yhtenä päivänä viikossa oppilailta on mahdollisuus kouluterveydenhoitoon ilman ajanvarausta Lumijoen terveystasemalla. Kouluterveydenhoitaja osallistuu yhteisölliseen oppilashuoltoon

oppilashuoltoryhmän jäsenenä. Koululääkäri on koululla 2 päivää kuukaudessa, jolloin päähuomio kohdistuu eri vuosiluokkien terveystarkastuksiin.

b) N. 400 oppilaan yhtenäisessä peruskoulussa kuraattoripalveluiden tarve on 1-1,5 päivää viikossa. Sosiaali- ja sivistystoimen yhteisen sosiaalityöntekijä-koulukuraattorin työpanoksesta käytetään 20 % koulun yhteisölliseen ja yksilölliseen oppilashuoltoon. Lisäksi opinto-ohjaajalle varataan 3-4 viikkotunnin resurssi yhteisölliseen oppilashuoltoon ja tarvittaessa oppilaiden psykososiaaliseen tukeen.

c) Koulupsykologipalveluiden tarve on 1-2 päivää kuukaudessa. Lumijoen kunta ostaa tarvittavan määrän psykologipalveluita yksityiseltä palveluntuottajalta (Attendo). Pääosa psykologipalveluista käytetään pedagogisen tuen tarpeen arvioimiseen tiiviissä yhteistyössä oppilaan huoltajien ja opetushenkilöstön kanssa. Koulupsykologi osallistuu tarvittaessa oppilashuoltoryhmän toimintaan ja yhteisöllisen oppilashuollon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

d) Oppilailla on mahdollisuus psykiatrisen erikoissairaanhoidajan psykososiaaliseen tukeen. Tuki voi olla yksilö- tai ryhmämuotoista mahdollisesti yhdessä kuraattorin tai terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa.

Oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti kahden viikon välein. Sen toimintaan kuuluu edelleen perusopetuslain mukainen oppilaiden pedagogiseen tukeen liittyvien arvioiden ja selvitysten käsittely sekä tarvittavien tukitoimien suunnittelu ja seuranta. Entistä enemmän työskentely painottuu toisaalta oppilashuollon kokonaistarpeen arviointiin ja toteutumisen seurantaan mutta toisaalta yhteisöllisen oppilashuollon kehittämiseen ja toteuttamiseen. Arvioinnin tukena käytetään kunnan hyvinvointikertomuksen tietoja ja kouluterveyskyselyjen tuloksia sekä laajojen terveystarkastusten yhteenvetoja. Kouluyhteisössä esiin nousevia tarpeita arvioidaan myös Opetushallituksen hyvinvointibarometrien antamien tulosten valossa. Koulun koko opetus- ja ohjaushenkilöstö osallistuu oppilashuollon seurantaan, kehittämiseen ja toteuttamiseen koulun kehittämissyryhmissä ja henkilöstökokouksissa.

Oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö

Oppilashuollon palvelut järjestetään yhteistyössä sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen kesken siten, että ne tuodaan oppilaalle ja huoltajille helposti saataviksi. Pienen kunnan organisaatiossa tiedonkululle ei ole merkittäviä esteitä eivätkä työn- ja vastuunjaon kysymykset aiheuta suuria ongelmia. Tarvittaessa ohjaus- tai oppilashuoltoryhmä koordinoi palvelujen joustavaa tuottamista ja toteuttamisessa tarvittavaa yhteistyötä.

Oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

Oppilashuollon palvelut kohdennetaan resurssit tehokkaasti hyödyntäen. Niiden toteuttamistapoja ja -periaatteita koordinoi Lumijoella oppilashuoltoryhmä. Apuna ovat puolivuositain tehdyt kyselyt

oppilaiden pedagogisista ja psykososiaalisista vahvuuksista ja tuen tarpeista. Tuen avulla varmistetaan hyvän oppimisen sekä kasvun ja kehityksen toteutuminen. Tuki voi olla ennalta ehkäisevää ja koskea kaikkia oppilaita. Se voi koskea myös koko kouluyhteisöä liittyen tiedottamiseen tai vaikkapa henkilökunnan koulutukseen.

Yksittäisen oppilaan kohdennetun tuen toteutuksesta vastaa asiantuntijaryhmä. Tuki aloitetaan pedagogiseen tukeen liitettynä. Sitten edetään psykososiaaliseen tukeen. Kriisiluonteisissa tapauksissa edetään suoraan psykososiaaliseen tukeen. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus, jolloin kasvun ja kehityksen tilanne tulee kartoitettua sosiaalitoimen työnä. Tuki voi olla yksilö- tai ryhmälähtöistä.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisen oppilashuollon suunnitelma

Yhteisöllinen oppilashuolto on sellaisten rakenteellisten toimintatapojen luomista kouluun, jotka ennakoivat ja edesauttavat hyvää kasvu- ja oppimisilmapiiriä ja huolenpitoa oppilaista. Koulussa on välittävä, kunnioittava ja kuulluksi tulemisen kulttuuri. Vuorovaikutus kaikkien koulun henkilöiden välillä on tuoretta ja elävää. Toiminta perustuu luottamuksellisuuteen ja yksityisyyden kunnioittamiseen.

Yhteisöllinen oppilashuolto tarkoittaa tässä kaikkia niitä toimia, joiden avulla edistetään koulun kokemista omaksi opinahjoksi. Yhteisöllinen oppilashuolto kattaa yksilöiden, ryhmien ja koko yhteisön väliset vuorovaikutussuhteet. Yhteisöllisen oppilashuollon yksilötoiminta on kaikkia yhteisön jäseniä koskeva. Eli jokaisella koulun oppilaalla on mahdollisuus vaikkapa kohdata opettaja henkilökohtaisesti. Sama henkilökohtaisuus näyttäytyy oppilaskunnan toiminnassa: oppilaita kuullaan suoraan eikä vain oppilaskunnan hallituksen kautta. Toiminta on osallistavaa.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa voidaan toteuttaa perusopetusryhmien tasolla tai pienemmissä ryhmissä. Tällainen pienempi oppilashuollollinen ryhmä voi olla kouluyhteisön jäsenistä koostuva, rajatun kestoisen ja ryhmän jäsenten hyvinvointia edistävä. Tällainen ryhmä voi olla ohjauksellinen, pedagoginen tai nuoren kasvuun ja kehitykseen liittyvä. Usein nuoren kasvuun ja kehitykseen liittyvät asiat ilmenevät vuorovaikutuksessa. Ryhmässä on mahdollista harjoitella ja korjata vuorovaikutuksen väärinkäsityksiä. Kokoontumiset voivat koskea myös koko kouluyhteisöä. Sama työskentelytapa on toteutettavissa myös vanhempien kanssa. Kouluyhteisön aikuisten keskustelu- ja ideointiryhmä on myös mahdollinen, esimerkiksi vanhempainfoorumin muodossa.

Oppilashuollollisissa ryhmissä jokaisesta oppilaasta laaditaan oppilashuoltokertomus, josta käy ilmi, että kyseessä on ryhmäkäynti. Yhteisöllistä oppilashuoltoa tukevat monipuoliset viestintäkanavat. Viestinnässä noudatetaan eettisyyttä ja myönteisyyttä. Ensisijaisesti huoltajat pyritään tapaamaan kasvokkain, mutta jollei se onnistu, yhteyttä otetaan niin puhelimitse tai Wilma-viestinnän kautta. Viestintä luo pohjaa hyvälle yhteistyölle.

Yhteisöllinen oppilashuolto voidaan jakaa fyysiseen ja psyykkiseen (psykososiaaliseen) alueeseen kuten yksilöllinen oppilashuoltokin. Miellyttävät, siistit opetustilat ja yhteiset tilat sekä koulun ympäristö luovat otolliset olosuhteet kouluhyvinvoinnille ja uuden oppimiselle. Toimiva koulu on esteetön. Esteettömään kouluun voi tulla mahdollisimman moni paikkakunnan oppilas. Koulun esteettömyyteen kuuluu myös hyvä oppimisilmapiiri. Hyvä ilmapiiri edistää kaikkien oppilaiden pääsemistä opiskelijayhteisön jäseneksi. Näin se kannattelee opiskelussaan jostain syystä esteitä kohtaavia nuoria.

Koulun mieli näyttäytyy sen kulttuurissa. Kulttuuri luo kouluun toimintaympäristön, joka parhaimmillaan lisää koulunkäynnin mielekkyyttä. Kulttuuri on laajassa mielessä hengen viljelyä. Se siis edistää luovan toiminnan ilmentymistä koulun oppimiskäytänteissä.

Yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat koulu yhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteisöllinen oppilashuolto toteutuu osana koulun arkea, vuorovaikutuksen kulttuuria. Toiminta pohjautuu säännöllisyyteen ja arviointiin. Yhteisöllisyys rakentuu yksilöllisyydestä. Yleisperiaatteena on, että kaikki ne, joita asia koskee, ovat mukana päätöksen teossa ja arvioinnissa. Tällöin jokainen yhteisön jäsen tuntee tulevansa hyväksytyksi yhteisössä. Laadullisessa arvioinnissa keskeistä on koko koulu yhteisön ja vanhempien sekä yhteistyökumppaneiden kokemus hyvinvoinnista. Työskentelytapoina ovat hyvinvoinnin infotilaisuudet, vanhempainillat ja luokkatäi ryhmäkohtaiset tapaamiset. Myös kartoittavat kyselyt ja arviointiryhmät ovat mahdollisia.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä koordinoi oppilashuoltoa. Lumijoella koulukohtainen monialainen oppilashuoltoryhmä toimii myös oppilashuollon ohjausryhmänä. Ryhmän tehtävänä on koordinoida oppilashuoltotyötä, suunnitella ja luoda puitteet yhteisölliselle ja yksilölliselle oppilashuollolle koulu yhteisön fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tueksi. Oppilashuoltosuunnitelma määrittelee toimintatavat ja osin resurssit koulussa. Oppilashuoltoryhmä voi toimia myös konsultoivassa roolissa.

Oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori (pj.), laaja-alaiset erityisopettajat, koulukuraattori-sosiaalityöntekijä, kouluterveydenhoitaja, psykiatrinen erityissairaanhoitaja ja oppilaanohjaaja. Tarvittaessa oppilashuoltoryhmään voidaan kutsua luokanopettajia tai –valvojia, koulunkäynnin ohjaajia, koulupsykologi, lääkäri, perhetyöntekijä tai nuorisotyöntekijä. Rehtorilla on päävastuu oppilashuollosta ja oppilashuoltoryhmän johtamisesta. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti kahden viikon välein ja tarvittaessa useamminkin. Huoltajat, joiden lasten asioita käsitellään oppilashuoltotyöryhmässä, voivat osallistua kokoukseen.

Oppilashuoltoryhmän yleisiä tehtäväalueita ovat

- Oppimisilmastosta huolehtiminen: hyväksyvän, kannustavan ja myönteinen opiskeluilmapiiirin tukeminen ja kehittäminen ja yhteistyötaitojen, suvaitsevaisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Ennaltaehkäisevä toiminta: koulun toimintaperiaatteet, opetusmenetelmät, opetusryhmärakenne, hyvinvointikartoitus, koulukiusaamisen ennaltaehkäisy, ratkaisukeskeisyys
- Oppilasasiat: oppimisvaikeudet, tutkimuksiin ohjaus, opetuksen yksilöllistäminen, lykkäys, palautus (esikoulu), pienluokan käyttö, poissaolot, käytöshäiriöt, kiusaaminen, kotiolot

Oppilashuoltoryhmä arvioi hyvinvoinnin kokonaistilaa koulussa. Se ylläpitää yhteyksiä kunnan muihin lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviin toimijoihin. Lumijoella Hyvinvointi- ja terveystyöryhmä (HyTe) on koordinoiva elin kunnan tasolla. Se huolehtii oppilashuollon suunnitelman sisällyttämisestä kunnan hyvinvointisuunnitelmaan ja yhteydestä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Koulun oppilashuoltoryhmä huolehtii, että oppilashuollon suunnitelmaa päivitetään riittävän usein kunnan hyvinvointisuunnitelmassa.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä

Yhteisöllinen oppilashuolto on osa kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Se ei ole paperinmakuista suunnitelmaa mapeissa vaan elävää, vuorovaikutuksellista toimintaa. Yhteisöllisen oppilashuollon edustaja on mukana kunnan hyvinvointi- ja terveystyöryhmässä. Näin yhteisöllinen oppilashuolto linkittyy kunnalliseen päätöksen tekoon. Päätöksen teolla varataan riittävät resurssit tulokselliseen toimintaan.

Yhteistyö kunnan muiden toimijoiden kuten nuorisotyön ja sosiaalityön sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on suoraa ja avointa. Yhteistyössä hyödynnetään koulun ja/tai kunnan kuraattori-, psykologi- ja hyvinvointipalveluita.

Yhteisöllinen oppilashuollon perustana on hyvinvoinnin ennaltaehkäisevän edistämisen näkökulma. Puhutaan yhteisöllisen oppilashuollon terveystyöstä lähestymistavasta. Se keskittyy enemmän hyvinvoinnin ja terveyden voimavaroihin kuin sairauden riskeihin. Vastakohtana on näkökulma, jossa keskitytään pahoinvointiin, vastoinikäymisiin ja vajeisiin. Ennaltaehkäisevä terveystyö lähestymistapa helpottaa monialaista yhteistyötä. Työparityöskentelyssäkään salassapitosäädökset eivät tule niin helposti työskentelyn esteeksi.

Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Yhteistyö oppilaan ohjauksessa on kuvattu koulun vuosiluokittain etenevässä ohjaussuunnitelmassa. Koulun oppilaan ohjaus kuuluu kaikille sen työntekijöille. Kukin opettaja vastaa omien

oppiaineidensa opiskelun ohjauksesta. Kenellä tahansa koulun työntekijällä voi olla oleellista tietoa oppilaan vahvuuksista tulevia jatko-opintoja varten. Tämä tieto voidaan koota tarvittaessa pedagogisiin asiakirjoihin. Opinto-ohjaaja vastaa koulutuksen siirtymävaiheessa opiskelijoiden ohjauksesta jatko-opintoihin ensimmäiseen koulutuspaikkaan. Osana oppilaanohjausta opinto-ohjaaja keskustelee vuosittain kahdenkeskisesti kaikkien oppilaiden kanssa ja tekee yhteistyötä oppilaiden huoltajien kanssa.

Siirtymä- eli nivelvaiheet ovat oppilaan opintopolulla ohjauksellisesti keskeisiä kohtia. Tavoitteena on luoda yhtenäinen oppimisen polku. Tämä edellyttää oppilashuollollista yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään koulun sisäisesti, kouluasteiden välillä sekä eri hallinnonalojen kesken. Oppilashuollollisen työn onnistumista auttavat sovitut toimintatavat ja tiedonsiirtolomakkeet.

- esikoulusta kouluun: esiopettajan ja luokanopettajan yhteistyö koulutulokkaiden perehdyttämisessä; erityisopettaja kartoittaa oppilashuollolliset tarpeet; huolenaiheiden käsittely oppilashuoltoryhmässä; jatkoselvitykset, esim. koulupsykologi on tarvittaessa mukana selvittämässä oppilaan koulunkäynnin aloittamisajankohtaa; oppilaan taitoja kuvaava lomake/yksilöllinen suunnitelma siirtyy opettajan käyttöön
- alakoulusta yläkouluun: oppilaanohjaajan koordinoima perehdytys yhteistyössä luokanopettajan kanssa; luokanopettajan ja erityisopettajan yhteistyö; erityisopettajan vastuulla on kartoittaa oppilashuollolliset tarpeet; huolenaiheiden käsittely oppilashuollossa ja tiedonsiirtopalaverin järjestäminen tukea tarvitsevista aineenopettajille
- peruskoulusta jatko-opintoihin: oppilaanohjaajan yhteistyö oppilashuoltoryhmän sekä jatko-opiskeluverkoston kanssa; jatko-opinnoista tiedottaminen huoltajille vanhempaintapaamisissa ja yhteisissä Jatkis-illoissa; oppilaille järjestetyt kohdennetut tutustumiskäynnit ja koulutuskokeilut toisen asteen koulutuspaikkoihin
- koulun tai opettajan vaihdos: luokanopettaja tai –valvoja vastaa tiedonsiirrosta; erityisopettaja välittää tiedon tukea tarvitsevista oppilaista; yksilöllisten suunnitelmien siirto tulevalle opettajalle

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän perusopetuslain mukaisesti järjestämään opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäädösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Uudella opetuksen järjestäjällä on myös pyynnöstä oikeus saada vastaavat tiedot. Salassa pidettäviä tietoja ei voida, ilman huoltajan suostumusta, antaa oppilaan siirtyessä muuhun kuin perusopetuslain mukaiseen opetukseen, esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen tai lukioon.

Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Kunnassa toimii sisäilmatyöryhmä, joka huolehtii osaltaan terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön takaamisesta oppilaille ja koulun henkilöstölle. Koulussa huolehditaan oppilaiden hyvinvoinnista. Koulurakennus luo puitteet hyvälle oppimiselle. Koulun johto turvaa riittävän hyvän fyysisen oppimisympäristön. Koulussa huolehditaan puhtaudesta ja viihtyvyydestä sekä riittävän ravinnon ja liikunnan tarjoamisesta. Oppilaille varataan mahdollisuus ottaa kantaa koulun viihtyvyyteen. Oppilailla on mahdollisuus keskustella vuorovaikutukseen liittyvissä asioissa

luottamukselliseksi kokemansa koulun aikuisen kanssa. Koulussa kehitetään toimintatapoja vaikeidenkin asioiden puheeksi ottoon.

Kouluympäristössä tehdään säädetyt terveydelliset, työsuojelulliset ja palotarkastukset yhteistyössä työterveyshuollon, ympäristöviraston terveystarkastajien, työsuojelun vastuualueen tarkastajien, palo- ja pelastuslaitoksen tarkastajien ja työsuojelutoimikunnan kanssa. Tarkastuksiin osallistuvat koulun rehtori, kunnan työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu, tilapalvelujen vastuuhenkilö ja kiinteistönhoitaja. Tarkastuksissa havaitut puutteet korjataan mahdollisimman pian ja enintään säädetyssä ajassa.

Koulussa työskentelevillä on velvollisuus ilmoittaa välittömästi kouluympäristön terveellisyydessä ja turvallisuudessa havaitsemistaan puutteista kiinteistönhoitajalle tai rehtorille. Pelastussuunnitelmat, riskien ja uhkien kartoitukset sekä varautumisohjeet pidetään säännöllisellä päivittämisellä ajantasaisina.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Koulun terveysneuvonta kuuluu kaikille koulun työntekijöille. Jokainen koulun työntekijä on velvollinen omassa opetuksessaan huomioimaan ja edistämään hyvää ja terveellistä elämää. Oppilashuoltoryhmä voi kutsua koulun terveystiedon opettajan kuultavaksi asiantuntijana kokouksiinsa.

Luokanopettajat ja terveystiedon opettaja tekevät yhteistyötä kouluterveydenhoitajan ja hammashoitolan kanssa terveellisten elämäntapojen edistämiseksi. Yhteistyökumppaneita voivat olla myös vierailevat luennoijat ja kolmannen sektorin toimijat.

Järjestyssäännöt, poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Koulun järjestyssäännöt tukevat oppilaiden osallisuutta ja hyvän vuorovaikutuksen ilmapiiriä. Järjestyssäännöt tulee laatia oppilaita ja vanhempia kuullen. Ne kerrataan vuosittain lukuvuoden alussa. Koulu yhteisön jäsenten poissaolot voivat olla yksi indikaattori koulun hyvinvointitilanteesta. Huoltajalla on velvollisuus ilmoittaa oppilaan poissaolosta. Oppilaiden poissaolot kirjataan Wilmaan. Poissaoloja seuraavat oppilaiden huoltajat, opettajat ja koulukuraattori. Oppilaiden poissaolojen seurannassa on käytössä ns. poissaolon portaat –menettelytapa, jossa on kirjattu puuttumiskynnykset ja toimijat kunkin kynnyksen ylittyessä. Yksilöllisen oppilashuollon tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Tällöin oppilaan ja hänen koulunkäyntinsä tilanne kartoitetaan kuullen oppilasta ja hänen huoltajiaan.

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulun turvallisuussuunnitelmassa on toimintamalli tapaturmien ehkäisemiseksi. Koulu yhteisönä huolehtii, että riittävän monella koulun työntekijällä on ensiaputaidot. Myös vuosittainen oppilaiden

No Häätä-toiminta edistää tapaturmien ennaltaehkäisyä ja antaa toimintamalleja hätätilanteisiin. Koulun toiminta siis suunnitellaan siten, että tapaturmat minimoidaan. Tapaturman sattuessa henkilö ohjataan terveydenhoitajalle. Jos koulun terveydenhoitaja ei ole paikalla, niin henkilö ohjataan turvallisesti terveystieteiden vastuuosastolle.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulun perustehtävään kuuluu ennaltaehkäisevä toiminta ja päihdevalistus. Koulun järjestyssääntöihin on kirjattu määräykset tupakointikiellosta, tupakointivälineiden, mällin, nuuskan tai muiden päihteiden hallussapitokiellosta. Kieltojen rikkomiseen ja tupakan, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön puututaan välittömästi ja otetaan käyttöön perusopetuslaissa säädetyt kurinpitokeinot.

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulukuljetukset on järjestetty siten, ettei oppilaille muodostu pitkiä odotusaikoja. Kuljetusta odottaville oppilaille on järjestetty valvonta. Koulukuljetusten turvallisuutta koskevat ohjeet on kirjattu kuljetussopimusten asiakirjoihin.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulu pyrkii ennaltaehkäisemään kiusaamista valistuksella ja vanhempien kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ilmenemistä ehkäistään parhaiten rakentamalla jatkuvasti päivittäisessä koulutyössä suvaitsevaisuutta lisäävää ja erilaisuutta hyväksyvää ilmapiiriä. Sitä tukee myönteisten vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaitojen harjaannuttaminen ja opettelu arjen tilanteissa. Tällöin väkivalta, kiusaaminen ja häirintä nähdään negatiivisena käyttäytymisenä, johon tulee puuttua ja tarjota tilalle vaihtoehtoinen malli. Oppilailla on tiedossa kenen puoleen he voivat luottamuksellisesti kääntyä tällaisissa asioissa.

Lapsia ja nuoria suojaa kiusaamiselta parhaiten hyvä itsetunto, vuorovaikutustaidot ja toimivat ihmissuhteet. Oppitunneilla käsitellään yhdessä elämisen ja toimimisen periaatteita ja selvitetään mikä on kiusaamista ja keskustellaan sen vaikutuksesta kiusattuun oppilaaseen ja koko ryhmään. Sivistyslautakunnan hyväksymien koulun järjestyssääntöjen tavoitteena on taata turvallinen oppimisympäristö kouluyhteisön jäsenille. Sivistyslautakunta on myös hyväksynyt koulun toimintaohjelman kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää vastaan. Tämän suunnitelman lähtökohta on periaate, että kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ei hyväksytä ja niihin puututaan välittömästi. Koululla käytetään kiusaamisen ennaltaehkäisemiseen ja kiusaamistapausten ratkaisemiseen suunniteltua KiVa Koulu –ohjelmaa. Hyvien tapojen ja sovittujen sääntöjen vastaisesta toiminnasta voi tarvittaessa seurata myös kasvatuskeskustelu (KaKe).

Alakoulun oppilaat osallistuvat KiVa-oppitunneille ensimmäisellä luokalla ja uudelleen neljännellä luokalla. Yläkoulussa toteutetaan 7.-luokkalaisille suunnattuja KiVa-teemoja. Oppilaille annetaan ohjeet miten heidän tulee toimia, jos heitä kiusataan tai he havaitsevat kiusaamista. Koulussa toimii kolmen opettajan, koulukuraattorin ja rehtorin muodostama työryhmä KiVa-tiimi. He ovat saaneet perehdytyksen KiVa Koulu–ohjelman toteuttamiseen ja selvittävät yhteistyössä luokanopettajan tai

–valvojan kanssa esiin tulevia kiusaamistapauksia. KiVa Koulu–ohjelmaan kuuluu vuosittain tehtävä kiusaamiskartoitus, jonka avulla koulu ja opetuksen järjestäjä voivat seurata kiusaamisen yleisyyttä ja ohjelman vaikuttavuutta. Kiusaamisen vastaisen ohjelman ohella oppilaiden kanssa yhteistyössä laaditun Lumijoen peruskoulun Kultaisen sääntökirjan avulla oppilaat sitoutuvat hyvään käytökseen kuuluviin tapoihin, kuten myös kiusaamisen, väkivallan tai häirinnän vastaiseen käytökseen. Oppilaskunnan ja tukioppilastoiminnan avulla vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Osana yhteisöllisyyden rakentamista on neuvottelutaitojen opettelu todellisissa tilanteissa esimerkiksi foorumityöskentelyssä. Opettajilla on mahdollisuus käyttää opetusryhmien ryhmäyttämiseen suunniteltuja ohjelmia opetuksessaan (esim. Friends-, ja Lions Quest -ohjelma).

Häirintää voi kouluissa tapahtua niin oppilaiden kesken kuin opettajan ja oppilaan keskenkin. Kyseessä voi olla esimerkiksi häirintä sosiaalisessa mediassa, puhelinhäirintä, nimittely tai seksuaalinen häirintä. Koululla käydään avointa ja asiallista keskustelua oppilaiden kanssa siitä, mitä häiritsevä käyttäytyminen tarkoittaa ja kuinka väärinymmärryksiä ja -käytöksiä voidaan ehkäistä. Häirintätapaukset selvitetään samalla tavalla kuin kiusaamistapaukset. Väkivaltatapaukset ilmoitetaan heti rehtorille ja tarvittaessa oppilashuoltoryhmän muille edustajille. Tapaukset selvitetään samalla tavalla kuin kiusaamistapaukset. Vakavat tapaukset selvitetään yhteistyössä poliisin kanssa. Koulun kriisiryhmä kutsutaan käsittelemään vakavia väkivaltatapauksia. Rehtori vastaa kriisiryhmän koollekutsumisesta ja kriisityön käynnistämisestä.

Lukuvuoden alussa opetushenkilöstön suunnittelupäivässä kerrataan KiVa Koulu- tiimin työskentely- ja menettelytavat sekä esitellään tiimiin kuuluvat jäsenet. Koulun toimintaperiaatteista ja -tavoista tiedotetaan huoltajia koulutiedotteessa ja tarvittaessa vanhempaintapaamisissa ja -illoissa lukuvuoden aikana. Huoltajia ohjeistetaan ottamaan yhteyttä kouluun, jos he epäilevät lastansa tai koulun muuta oppilasta kiusattavan tai oman lapsensa kiusaavan muita.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa, kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa

Koulun kriisityössä on tavoitteena tunnistaa kriisit ja toimia niissä nopeasti, tehokkaasti ja hallitusti. Kriisisuunnitelman avulla vahvistetaan yhteisön ja sen jäsenten kykyä selviytyä vaikeista tilanteista. Kriisisuunnitelma sisältää tärkeät yhteystiedot, vastuujon ja tiedottamisen kriisitilanteessa, hätäensiapuohjeet, toimintamalleja äkillisissä kriisitilanteissa, kriisien ehkäisyn ja selviytymisen tukemisen, toimenpiteet kriisivalmiuden ylläpitämiseksi ja tiedotuskirjemalleja kodeille. Opetussuunnitelman liitteenä olevassa Kriisisuunnitelmassa ([hyperlinkki](#)) kuvataan yksityiskohtaisemmin toimintatavat erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa.

Koulu voi osana toimintaansa edistää lasten ja nuorten elämäntaitoja ja kykyä kohdata vaikeita tilanteita. Koulutyössä voidaan tietoisesti vahvistaa itsetuntoa, harjoitella myönteistä vuorovaikutusta ja arkielämän ongelmanratkaisutaitoja. Koulun on hyvä pohtia sitä, miten se voisi poistaa tai vähentää koulunkäyntiin liittyviä riskitekijöitä. Ryhmässä voi aktivoitua oppilaan persoonan eri puolet. Ryhmässä toimiminen ja jatkuvan arvioinnin kohteena oleminen voi olla joillekin lapsille ja nuorille hyvinkin stressaavaa.

Voimme miettiä yhdessä, minkälaisilla käytännöillä meidän koulussa esimerkiksi ehkäistään kiusaamista ja vahvistetaan myönteistä ilmapiiriä, estetään yksinjäminen ja edistetään ryhmäytymistä ja toverisuhteita, varmistetaan onnistumisen ja osaamisen kokemukset kaikille, katkaistaan epäonnistumisen kierre ja estetään koulunkäynnin keskeyttäminen.

Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

Lumijoen peruskoulun kriisisuunnitelmassa on määritelty johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa. Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, on vastuussa siihen asti, kun on välittänyt tiedon rehtorille tai tämän poissa ollessa vararehtorille. Kriisitilanteissa kokonaisvastuu kuuluu rehtorille, mutta kriisiryhmän voi kutsua koolle kuka tahansa sen jäsenistä. Opettajan kuuluu kriisitilanteessa huolehtia omista oppilaistaan. Koulun kriisiryhmän tehtävänä on lisäksi huolehtia vakavan kriisin selvittelystä ja jatkokäsittelystä.

Sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet

Tiedottamisen periaatteet on määritelty Lumijoen peruskoulun kriisisuunnitelmassa. Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, tiedottaa siitä aina ensin rehtorille. Rehtorin tehtävänä on selvittää, ketä asia koskee, mitä on tapahtunut ja missä, miten kaikki tapahtui ja mitä tapahtumasta tiedetään. Rehtorin ollessa pois, asiasta vastaa vararehtori ja mikäli vararehtoriakaan ei ole saatavilla asiasta vastaa se opettaja, jonka oppilasta asia koskee.

Rehtori kutsuu kriisiryhmän avukseen ja opettajakuntaa ja muuta koulun henkilökuntaa informoidaan tapahtuneesta. Opettajat saavat ohjeita asian käsittelystä luokissa ja oppilaille kerrotaan etukäteen sovitut tosiasiat, jotta vältetään huhujen leviäminen. Oppilaille tapahtuneesta tiedottaa rehtori, luokanopettaja tai luokanvalvoja. Kaikki tiedottaminen koulun ulkopuolelle tapahtuu ensisijaisesti rehtorin kautta.

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

Jokaisella on yksilölliset keinonsa selviytyä. Jos omat voimat eivät tunnut riittävän ja tuen tarve jatkuu, kannattaa aina hakea epäröimättä apua ammattiauttajilta tai vertaisryhmistä. Välitöntä kriisiapua tarjoavat koulukuraattori, koulupsykologi ja psykiatrinen erikoissairaanhoidtaja tai muu terveydenhuollon ammattilainen. Sitä järjestetään kriisiryhmien yms. kautta, joista saa lisää tietoa kunnan mielenterveystyöntekijöiltä. Oppilaiden tarvitseman psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestämistä koordinoi oppilashuoltoryhmä.

Suunnitelmaan perehtyminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Henkilöstöä tiedotetaan ja perehdytetään kriisisuunnitelmasta sen hyväksymisen jälkeen. Kriisisuunnitelma kopioidaan koko henkilöstön luettavaksi opettajienhuoneen tietopisteeseen ja koulun sisäiseen verkkoon O-levyasemalle. Vuosittaisista päivityksistä tiedotetaan henkilökuntaa. Uudet työntekijät perehdytetään ja veloitetaan tutustumaan kriisisuunnitelmaan lukuvuoden suunnittelukokouksen ja henkilöstökokousten yhteydessä. Huoltajia tiedotetaan koulun kriisisuunnitelmasta opetussuunnitelman muutoksista järjestettävän vanhempainillan yhteydessä sekä vuosittain lukuvuositedotteessa ja koulun kotisivuilla.

Toimintavalmiuksien harjoittelu sekä suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Kriisiryhmän yhtenä tehtävänä on vastata koulun kriisivalmiudesta ja järjestää tarvittaessa koulutusta. Kriisisuunnitelma tarkistetaan kerran vuodessa, ellei suunnitelman tiheämpi päivittäminen ole tarkoituksenmukaista tilannekohtaisesti tai säädöksistä tai ohjeistuksista aiheutuvista syistä. Henkilö- ja yhteystietojen päivittämisen on oltava jatkuvaa. Vastuuhenkilönä tässä on rehtori.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen Lumijoella

Lumijoen peruskoulussa yksilöllistä oppilashuoltoa järjestettäessä oppilas ja huoltaja ovat lähtökohtaisesti aina mukana. Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja ja monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Kaikilla koulun oppilailla on tasa-arvoinen ja lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Sen tehtävänä on huolehtia oppilaan hyvinvoinnista koulun ja oppimisen näkökulmasta. Koulun koko henkilökunnalle kuuluu oppilaan hyvinvoinnista huolehtiminen. Tällöin turvataan oppilaan suotuisa oppimisen eteneminen ja edistyminen. Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu.

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen, edistäminen ja yksilöllisen tuen toteuttaminen

Oppilaan oma opettaja havaitsee parhaiten muutokset oppilaassa, mutta myös koulun henkilökunnasta kuka tahansa voi olla aloitteellinen, mikäli huomaa oppilaan hyvinvoinnissa muutoksia. Luokanopettaja/valvoja tai aineenopettaja täyttää luokkansa oppilaista oppilashuollollisia vahvuuksia ja tuen tarpeita kartoittavan lomakkeen (huolenharava) kaksi kertaa vuodessa tai tarvittaessa, jos oppilaasta nousee huoli. Huolen aiheesta tai mahdollisesta tuen

tarpeesta konsultoidaan oppilashuollon toimijoiden kanssa. Tällöin arvioidaan huolen aiheen vakavuutta yhdessä oppilaan kanssa ja arvioidaan myös, onko kyseessä pääasiassa pedagoginen (esim. oppimisvaikeus) vai jokin muu huoli (esim. psykososiaalinen tuen tarve). Oppilaan kanssa keskustellaan asian eteenpäin viemisestä. Keskustelusta ollaan tarvittaessa yhteydessä huoltajaan, tehdään tilannekarttoitus sekä harkitaan yhteisen neuvottelun tarpeellisuutta.

Jos oppilaan oma opettaja havaitsee ja arvio, että opiskeluvaikeuksien, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien vuoksi oppilas tarvitsee koulupsykologin tai kuraattorin palveluja, voi oma opettaja yhdessä oppilaan kanssa olla yhteydessä heihin. Yhteydenotosta tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle.

Mikäli huolen aiheena on muu kuin pedagoginen huoli (esim. oppimisvaikeus), yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä ja toimintatavasta tehdään kirjallinen suostumus, jossa määritellään oppilaan asioiden käsittelyyn osallistuvat tarvittavat yhteistyötahot (asiantuntijaryhmä) tai oppilaan läheiset. Pedagoginen huoli voi johtaa tehostettuun tai erityiseen tukeen, joiden antaminen oppilaalle on opetuksen järjestämistä eikä yksilökohtaista oppilashuoltoa. Pedagogiset asiakirjat laaditaan opettajien toimesta yhteistyössä huoltajien kanssa. Pedagoginen tuki ei edellytä huoltajan suostumusta.

Lumijoella oppilaan yksilöllisen tapauskohtaisen oppilashuollollisia asioita käsittelevän asiantuntijaryhmän voi muodostaa oppilas ja/tai hänen huoltajansa, luokanopettaja/valvoja tai aineenopettaja, koulunkäyntiohjaaja, erityisopettaja, rehtori sekä tarvittaessa kuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja tai sosiaalityöntekijä. Tällöin asian käsittelyn tueksi muodostettavan oppilaskohtaisen monialaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanosta sovitaan yhdessä oppilaan/oppilaan huoltajan kanssa kirjallisella yksilöidyllä suostumuksella. Ensimmäisessä yhteisessä neuvottelussa (esim. oppilas, huoltaja, oma luokanopettaja/luokanvalvoja, erityisopettaja) päätetään yhdessä, minkälainen ryhmä on oppilaan tarvitsevan tuen kannalta toimivin.

Psykososiaalisen huolen ollessa kyseessä oppilashuoltoasiassa edetään sen perusteella, miten vakavasta tilanteesta on kysymys, harkiten ja kriisitilanteessa hyvinkin nopeasti. Tällöin pohditaan opetushenkilöstön ja tarvittaessa oppilashuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa, miten parhaiten turvataan oppilaan hyvä kasvu ja kehitys.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan suostumukseen ja/tai huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti¹. Oppilaan osallisuuden edellytyksiä arvioi tarvittaessa opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilainen.

Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa.

Kouluterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Siihen kuuluu oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen ja edistäminen. Oppilaan henkilökohtaisen terveydentilan toteaminen ja seuraaminen on laajentunut hyvinvoinnin ja terveyden kokonaisvaltaiseksi seuraamiseksi, arvioimiseksi ja tukemiseksi yhdessä muiden kouluyhteisössä toimivien asiantuntijoiden kanssa. Koululaisten terveystarkastukset toteutetaan vuoden 2011 alusta alkaen valtioneuvoston asetuksen (380/2009 1.7.2009) mukaisesti. Niihin kuuluvat vuosittaiset määräaikaistarkastukset kaikille ikäluokille. Lisäksi huolehditaan luokalle jääneille kuuluvat ikään liittyvät terveystarkastukset.

Laaja-alaiset terveystarkastukset kuuluvat 1., 5. ja 8. luokkien oppilaille, ja niihin sisältyy myös lääkärintarkastus. Myös huoltajat kutsutaan mukaan näihin ”hyvinvointiterveystarkastuksiin”. Lisäksi opettaja ja tarvittaessa oppilashuolto antaa kuvauksen oppilaan oppimisesta, hänen toverisuhteistaan ja kouluselviytymisestään. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suunnittelema kaavake (Oppilaan selviytyminen ja hyvinvointi koulussa) on ollut Lumijoella käytössä kokeiluna 5- luokan terveystarkastuksissa lukuvuonna 2013–2014. Oppilas täyttää itsenäisesti sekä yhdessä vanhempien kanssa terveydenhoitajan heille jakaman terveystarkastuskaavion. Lääkäri arvioi oppilaan somaattista puolta sekä seuloo sairauksia ja antaa lopuksi arvion oppilaan terveydestä sekä elämäntilanteesta. Hän arvioi myös mahdollisen hoidon tai tutkimuksen tarpeen ja vahvistaa nämä allekirjoituksellaan.

Ongelmien mahdollisimman varhainen havaitseminen ja oppilaan viipymätön auttaminen, jatkotutkimusten ja hoidon järjestäminen sekä hoidon ja kuntoutuksen koordinointi ovat kouluterveydenhuollon keskeisiä tehtäviä. Kun oppilashuoltoon tulee huolen aiheena jonkun oppilaan poissaolot tai häiriökäyttäytyminen, terveydenhoitaja ottaa oppilaan ensitilassa terveystarkastukseen, on yhteydessä tarvittaessa vanhempiin ja arvioi omalta osaltaan jatkoselvittelyn tarpeen. Kouluterveydenhuolto tuo oppilaskohtaiseen työhön terveyden edistämisen, terveydenhoidon ja lääketieteellisen asiantuntemuksen. Sairaanhoidovastaanotto on tärkeä osa kouluterveydenhuoltoa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu kouluyhteisön terveydellisten olojen valvonta ja hyvinvoinnin edistäminen.

Oppilaan kehitykseen ja mielenterveyteen liittyvissä vaikeuksissa moniammattillisen tukiverkoston toiminta on tärkeässä asemassa. Psykiatrinen sairaanhoitaja tai terveydenhuollon ammattilainen tapaa oppilaita tarpeen mukaan joko koululla tai terveysaseman vastaanotolla. Tärkeimpänä toimintamuotona hänellä ovat kahdenkeskiset hoidolliset keskustelut. Myös ryhmälähestyminen on mahdollista. Tarpeen mukaan psykiatrinen sairaanhoitaja tekee yhteistyötä oppilaan perheen kanssa. Yhteistyö koulun, kunnan sosiaalitoimen, lastensuojelun sekä perhetyön kanssa on tiivistä. Tärkeää on yhdessä pohtien löytää merkittävin kohta oppilaan avun tarpeesta ja siten ohjata juuri sen alueen asiantuntijalle. Tarvittaessa oppilas ja hänen perheensä voidaan ohjata myös kunnan ulkopuolisille palveluntarjoajille esim. OYS:n lastenpsykiatrian tai nuorisopsykiatrian poliklinikoille tai osastoille tai kaupungin perheneuvolaan. Poliklinikoille tai osastoille hakeudutaan lääkärin lähetteellä. Konsultaatioyhteys psykiatrian erikoislääkäriin OYS:ään on kerran kuukaudessa. Lisäksi Lumijoen kunta ostaa palveluja Medifamilia OY:lta josta käy lasten ja nuorten psykiatri tarvittaessa tai ainakin joka toinen kuukausi. Perheterapeutti käy kunnassa kaksi kertaa kuukaudessa. Ajanvaraus tapahtuu psykiatrisen sairaanhoitajan kautta.

Taulukko Lumijoen peruskoulun terveystarkastusten seulunnoista valtioneuvoston asetusta(380/2009)soveltaen vuoden 2011 alusta alkaen:

	1.lk	2.lk	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk	9.lk
terveydenhoitaja	x	x	x	x	x	x	x	x	x
lääkäri	x				x			x)*	
näkö (e-taulu 5m)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
väri näkö(s.ishihara)							x		
kuulo(audiometri 15-20db, 250-8000hz)	x				x			x	
pituus	x	x	x	x	x	x	x	x	x
paino	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ryhti(skoliometri) ja taivutuskoe	x	xft	x	x	x	xft	x	x	x
hemoglobiini	x		x		x			x	
verenpaine	x				x			x	
mielialaseula(bdi-13)							x	x	
päihdemittari (tupakka, alkoholi, huumeet)								x	(x)
rokotus (dtap)								x	
nuorison terveystodistus								x	

Oppilas saa 8 lk.: n lääkärintarkastuksen yhteydessä nuorisonterveystodistuksen, joka on lääkärin allekirjoittamasta päivästä voimassa 5 vuotta.

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Erityisruokavaliot koulupäivän aikana hoidetaan kodin, keittiöhenkilökunnan ja kouluterveydenhuollon yhteistyössä ja koululla järjestetään sairauden vaatimat erityisruokavaliot esim. diabetes, keliakia.

Sairauksien vaatimat hoidot ja seurannat toteutetaan yhteistyössä vanhempien, opettajien, koulunkäynninohjaajien ja kouluterveydenhuollon.

Oppilaalle aloitetusta lääkityksestä vanhemmat tiedottavat opettajia, koulunkäynninohjaajia ja kouluterveydenhuoltoa ja sopivat kuinka käytännössä koulupäivän aikana toimitaan. Diabeteksen seurannan ja hoidon turvaamiseksi koulussa laaditaan tapauskohtaisesti huoltajien kanssa yhteistyössä oppilaan hoitosuunnitelma.

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä.

Tehostetun ja erityisen tuen antaminen oppilaalle on opetuksen järjestämistä eikä yksilökohtaista oppilashuoltoa. Pedagogiset asiakirjat laaditaan koulussa oman opettajan ja erityisopettajan yhteistyöllä ja käsitellään moniammatillisessa oppilashuollossa. Pedagogiset asiakirjat pyritään aina laatimaan yhteistyössä huoltajien kanssa, mutta opetuksen järjestämiseen liittyviin ratkaisuihin ei tarvita huoltajan suostumusta.

Koulun koko henkilökunta tekee yhteistyötä yksilökohtaisessa oppilashuollossa. Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilashuoltoon kuuluu kaikki lapsen ja nuoren koulunkäyntiin liittyvä ja hyvinvointiin tähtäävä toiminta ja sitä vaalii koulun koko henkilökunta. Se on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa toimintaa, jonka tavoitteena on varhainen tunnistaminen ja puuttuminen. Luokanopettaja, -valvoja, aineenopettaja tai koulunkäynninohjaaja tuntee parhaiten omat oppilaansa ja he reagoivat ja tekevät yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa, mikäli huoli oppilaasta syntyy. Konsultoituaan erityisopettajan tai muun oppilashuollon henkilön kanssa ja neuvoteltuaan oppilaan kanssa oma opettaja pääsääntöisesti ottaa yhteyttä tarvittaessa oppilaan huoltajaan ja samalla harkitaan yhdessä jatkotoimenpiteitä ja organisoidaan niiden toteutus.

Oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Lumijoen peruskoulussa varmistetaan koulun arjen sujuminen sekä hyvien tapojen ja sovittujen sääntöjen noudattaminen käymällä tarvittaessa kasvatuskeskusteluja oppilaiden kanssa. Toimintatavalla turvaamme parhaat mahdolliset oppimisedellytykset koulussamme. Tämä toimintatapa tiivistää myös vuorovaikutusta vanhempien ja koulun välillä.

Luokanopettaja tai -valvoja tarkistaa poissaoloihin ja käyttäytymiseen liittyvät selvitykset säännöllisesti kuukausittain. Koulukuraattori seuraa Wilma-merkintöjä ja käyttää niitä oman työskentelynsä pohjana. Ongelma- ja kurinpitotilanteissa oppilaan kanssa keskustellaan asiasta ensin ja tarvittaessa otetaan koululta yhteyttä kotiin. Toistuvasta oppilaan häiriökäyttäytymisestä tai oppilaan poissaoloista johtuen huoltaja kutsutaan koululle yhteiseen palaveriin. Koululla on käytössä Wilma -merkinnät, ohjeistukset, puhuttelut ja kasvatuskeskustelut. Wilman kautta huoltaja voi seurata oppilaan koulunkäyntiin liittyviä merkintöjä. Huoltaja voi halutessaan olla yhteydessä koulun henkilökuntaan kurinpidollisissa asioissa. Mikäli oppilas saa kirjallisen varoituksen tai

häneltä evätään opetukseen osallistuminen, tukitoimenpiteistä sovitaan tapauskohtaisessa asiantuntijaryhmässä yhdessä vanhempien kanssa.

Yksilöllisen oppilashuollon tuella pyritään ehkäisemään, tunnistamaan, lieventämään ja poistamaan kasvun ja oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia sekä muita ongelmia mahdollisimman varhain. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoa tapahtumasta, jonka perusteella oppilasta rangaistaan tai opetukseen osallistuminen evätään. Samassa yhteydessä käynnistetään myös yksilöllisen oppilashuollon moniammatillinen yhteistyö ja tukitoimet sekä tarvittaessa yhteistyö lastensuojeluviranomaisten tai poliisin kanssa. Turvaverkkojen avulla pyritään ehkäisemään oppilaan syrjäytymistä oppilashuollon osoittaman yhteyshenkilön avulla.

Opetukseen osallistumisen epäämisen aikana oppilaalle on osoitettu oppilashuollon yhteyshenkilö(t) ja riittävä turvaverkko. Turvaverkon avulla pyritään ehkäisemään oppilaan syrjäytymistä. Erityisesti huolehditaan siitä, että turvataan oppilaan opiskelu kurinpitoviranomaisten tai opetuksen osallistumisen epäämisen aikana ja sen jälkeen. Oppilaan ja huoltajan kanssa sovitaan oppilaan opiskeluun liittyvät rangaistusprosessin aikaiset tukitoimet ja huoltajalle tulee antaa riittävästi tietoa siitä, miten he voivat olla tarvittaessa yhteydessä oppilashuollon palveluista vastaavien kanssa.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Lumijoella oppilashuoltoasian käsittely yksittäisessä oppilaan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, oppilaan huoltajan suostumukseen. Tällöin yksittäisen monialaisen asiantuntijaryhmän voi muodostaa oppilaan, huoltajan, luokanopettajan, -valvojan, aineenopettajan, erityisopettajan ja rehtorin lisäksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön.

Yhteisessä ensimmäisessä neuvottelussa yhdessä oppilaan, huoltajan ja oppilaan luokanopettajan-, valvoja ja/tai aineenopettajan sekä erityisopettajan kanssa arvioidaan ja kirjataan:

- miten toimitaan
- kuka toimii
- toimenpiteet ja tukitoimet
- seuranta
- mahdollinen konsultaatiotarve (sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö)
- ryhmän vastuuhenkilö

Mikäli yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä, tehdään toimintatavasta kirjallinen suostumus, jossa määritellään oppilaan asioiden käsittelyyn osallistuvat tarvittavat yhteistyötahot (asiantuntijaryhmä) tai oppilaan läheiset.

Psykososiaalisen tuen tarpeen ollessa kyseessä edetään sen perusteella, miten vakavasta tilanteesta on kysymys, harkiten tai kriisitilanteessa hyvinkin nopeasti. Tällöin pohditaan, miten parhaiten turvataan oppilaan hyvä kasvu ja kehitys.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan suostumukseen ja/tai huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevilla toimenpiteillä ja ratkaisuisilla hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti². Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys sekä yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi.

Yksilöllisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan oppilashuollon kertomuksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat oppilaiden yksilötapaamiset potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Mahdolliset ryhmätapaamiset kirjataan, kuten yksilökäynnit, mutta kirjaukseen tulee merkintä ”ryhmäkäynti”. Koulukuraattori kirjaa yksilötapaamiset opiskeluhuollon kuraattorin oppilaskertomukseen.

Kun yksittäisen oppilaan oppilashuollon tarvetta arvioidaan asiantuntijaryhmässä tai suunnitellaan sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät oppilasta koskevat tiedot oppilashuoltokertomukseen.

Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Yksittäisen oppilaan oppilashuoltokertomus:

1. Nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen oppilaan huoltajien tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
2. asian aihe ja vireille panija
3. oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
4. tiedot asian käsittelystä asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
5. toteutetut toimenpiteet
6. kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

² Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 § 1 mom.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomuksen tietoja, asiakirjaan on merkittävä mitä tietoja ja kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on annettu.

Lumijoen peruskoulussa ylläpidetään monialaisen yksilökohtaisen oppilashuollon rekisteriä. Rekisteriä ylläpitää koulusihteeri. Rekisteriin tallennetaan yksilökohtaisessa oppilashuollossa laadittavat oppilashuoltokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut yksittäistä oppilasta koskevat tiedot oppilashuollollisia toimenpiteitä vaativissa tapauksissa. Rekisterin ylläpitäjä/vastuuhenkilö (koulutoimisto/koulusihteeri) määrittelee tapauskohtaisesti tallennettujen tietojen käyttöoikeudet. Rekisteriin tallennetut oppilas- tai muut yksityistä henkilöä koskevat tiedot ovat luottamuksellisia ja salassa pidettäviä.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Kodin ja koulun yhteistyö perustuu tasa-arvoon, vuorovaikutukseen, avoimuuteen ja luottamukseen. Päävastuu oppilaan kasvatuksesta on aina hänen huoltajallaan. Koulu vastaa oppilaan kasvatuksesta ja oppimisesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulu omalta osaltaan pyrkii turvaamaan lapsen hyvän kasvun ja kehityksen. Huoltajilla on vastuu koko perusopetuksen ajan lapsen tavoitteellisesta koulutyöstä. Koulu tukee huoltajia tässä tehtävässä tiedottamalla ja järjestämällä tapaamisia sekä keskustelutilaisuuksia. Yhteistyölle etsitään luontevia tapoja yhdessä huoltajien kanssa. Se luo pohjaa vaikeidenkin asioiden käsittelyyn. Yhteistyö huoltajien kanssa on erityisen tärkeää opetuksen nivelvaiheissa ja tilanteissa, joissa on näkemyseroja. Kasvatusyhteistyön tavoitteena on aina oppilaan paras. Tähän tavoitteeseen päästään parhaiten huomioimalla oppilaiden ja perheiden yksilölliset tarpeet ja taustat. Molemmipuolinen arvostus ja kunnioitus mahdollistavat toimimisen saumattomassa yhteistyössä.

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen ja muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoitoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhoillon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajilla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoillon palveluja. (OHL 18§)

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoillon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. (OHL §19)

Seuraaviin taulukoihin on koottu Lumijoen peruskoulun yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä kanssa

<p><i>Yleinen tiedottaminen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -koulun kotisivut - Wilma-tiedotteet mukaan lukien kokeet -ajankohtaiset tapahtumat, lomapäivät, poikkeavat koulupäivät -opetussuunnitelma -koulutiedote -erilliset tiedotteet koteihin 	<p><i>Henkilökohtainen tiedonkulku</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - puhelin, pääsääntöisesti työaikoina - sähköinen tietojärjestelmä Wilma : poissaolot, käytösmerkinnät, myöhästymiset, pikaviestit - kasvatustilaisuuksissa yhteydenotot huoltajaan -sähköposti -paperiviestit -reissuvihko -oppilaan oppimissuunnitelma -kokeet; oppilaan suoriutuminen oppiaineissa -tapaamiset, vanhempainvartit
<p><i>Yhteiset tapaamiset</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -vanhempainillat: koulun yhteiset, luokkakohtaiset, syyslukukaudella koulutulokkaat ja 7. luokalle siirtyneet, 7 lk valinnaisaineilta, 9 lk jatko-opinnot, myös oppilaille -teemapäivät ja juhlat 	<p><i>Henkilökohtaiset tapaamiset</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vanhempaintapaamiset - pedagogisten asiakirjojen laatiminen ja seuranta - yksittäistä oppilasta koskeva monialainen oppilashuolto -esikoulussa menee syksyllä tiedote ja kyselylomake kotiin

Kodin ja koulun välinen yhteistyö voi tulla kysymykseen silloin, kun kysymys on kollektiivisista järjestelyistä, kuten juhlien, retkien ja leirikoulujen järjestämisestä, koulun toiminnan arvioinnista, tilojen ja alueiden suunnittelusta, järjestyssääntöjen laatimisesta ja vaikkapa oppilashuollon toimintamallien suunnittelusta. Toiminnan tavoitteena on päästä avoimuuteen, luottamuksellisuuteen sekä vuorovaikutukseen.

Lumijoen peruskoulun **ohjaussuunnitelmassa** on määritelty kodin ja koulun välisen yhteistyön toimintatavat. Kodin ja koulun välistä yhteistyötä seurataan ja arvioidaan tarpeen mukaan. Rehtori valvoo suunnitelman toteutumista.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedotetaan oppilaita osana koulun työskentelymuotoja. Huoltajille ja yhteistyötahoille tiedottamiselle on useita väyliä: vanhempainillat, -tapaamiset ja -foorumit, koulun kotisivuilla linkki opetussuunnitelmaan ja oppilashuollon valikko, koulutiedote.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Oppilashuoltosuunnitelman laadintaan ja hyväksyntään osallistuu koko kouluyhteisö. Jokaiselle koulun aikuiselle tarjotaan mahdollisuus kommentoida ja antaa tarvittaessa lausunto suunnitelmasta. Vanhempien kuuleminen tapahtuu kumppanuuteen perustuvassa vanhempainillassa yleis- ja ryhmäkeskusteluina. Oppilaille varataan vastaava tilaisuus, jossa avataan oppilashuoltosuunnitelman periaatteita ikätason mukaisesti. Toteuttajana voivat olla oppilaskunnan hallitus ja tukioppilaat yhdessä ohjaajiensa kanssa.

Oppilashuoltosuunnitelman toteutusta Lumijoella seuraa kunnan tasolla HyTe-ryhmä, jossa on edustus koululta. Oppilashuollon ohjausryhmä/ oppilashuoltoryhmä on vastuussa toteutuksesta. Koulun arjessa rehtori vastaa oppilashuoltotoiminnan toteutumisesta.

Oppilashuollon seuranta perustuu tilastointiin ja kartoituksiin sekä keskusteluihin oppilashuollon tarkoituksenmukaisuudesta. Tukena ovat valtakunnalliset joka toinen vuosi tehtävät laajat hyvinvointitutkimukset. Vuosittain toistetaan laadittu hyvän oppilashuollon kysely koko kouluyhteisön jäsenille. Mukana kyselyssä ovat oppilaat, koulun henkilökunta, vanhemmat ja yhteistyökumppanit. keskeiset tulokset tiedotetaan koulun kaikille osapuolille. Tiedotustilaisuuteen pyritään liittämään suullinen käsittely.

Kokonaisuudessaan oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa.